

КОТКОВА Людмила Іванівна,

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри філологічних дисциплін та
методики їх викладання Чернігівського
обласного інституту післядипломної
педагогічної освіти імені К. Д. Ушинського*

НМТ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ: СТРАТЕГІЯ СИСТЕМНОГО АНАЛІЗУ ТЕКСТУ ТА ГЛИБОКОГО РОЗУМІННЯ СИНТАКСИСУ Й ФРАЗЕОЛОГІЇ

Сучасний формат зовнішнього незалежного оцінювання, трансформований у Національний мультипредметний тест (НМТ), висуває нові вимоги до рівня мовної компетенції вступників. На зміну механічному відтворенню теоретичних знань прийшла необхідність глибокого функціонального аналізу мовних одиниць у контексті. Проте аналіз результатів тестування останніх років засвідчує сталу тенденцію: значної кількості помилок учні припускаються не в дотриманні базових правил орфографії, а в завданнях, що потребують встановлення системних зв'язків, розуміння синтаксичного паралелізму та розрізнення фразеологічних конотацій.

Ця публікація пропонує авторську методику підготування, зосереджену на трьох найбільш проблемних зонах НМТ: комплексному аналізі мікротексту, синтаксичних відповідностях та моделюванні фразеологічних ситуацій. Вибір цих розділів зумовлений їхньою високою когнітивною складністю та дефіцитом дидактичного матеріалу, який би не просто імітував тестову форму, а навчав учня алгоритмам мислення.

Перший блок присвячений текстоцентричному підходу на основі епістолярію Василя Стуса. Завдання до тексту є відносно новим форматом, який часто стає непереборним бар'єром для вступників через несформованість навичок цілісного сприйняття тексту. Робота з листами Василя Стуса дозволяє не лише відпрацювати техніку відновлення логічної послідовності речень, а й занурює учня в інтелектуальне мовне середовище, де кожне слово є вагомим. Це розвиває «мовне чуття» та здатність бачити структурні елементи тексту як єдиний організм.

Другий блок сфокусовано на синтаксичному паралелізмі – завданнях на встановлення відповідності між членами речення та видами підрядних частин. Це «вища математика» шкільного курсу мови. Складність тут полягає в синтаксичному формалізмі: учні часто шукають відповідь за формальними ознаками, ігноруючи семантику.

Третій блок присвячений фразеології. Незважаючи на позірну легкість теми, вона приховує безліч семантичних пасток. Новизна нашого підходу полягає в моделюванні тестових ситуацій, де фразеологізм є не ізольованою одиницею, а частиною етичного висловлювання. Це привчає вступника до семантичної точності та розрізнення дистракторів, що мають спільні лексичні компоненти, але різні значення.

Ця методична публікація покликана допомогти вчителю української мови наповнити уроки якісним змістом, а учневі – отримати дієвий інструментарій для подолання труднощів під час виконання завдань НМТ.